

ผลของโปรแกรมการจัดการผู้ป่วยรายกรณีผู้สูงอายุโรคเบาหวานที่ควบคุมไม่ได้

รังสิมา รัตนศิลา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์)

สาขาวิชาเอกการพยาบาลสาธารณสุข

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2556

Copyright by Mahidol University

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

ผลของ โปรแกรมการจัดการผู้ป่วยรายกรณีผู้สูงอายุโรคเบาหวานที่ควบคุมไม่ได้

EFFECT OF CASE MANAGEMENT PROGRAM FOR OLDER ADULTS WITH UNCONTROLLED DIABETES MELLITUS

รังสิมา รัตนศิลา 5236578 PHPH/M

วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกการพยาบาลสาธารณสุข

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ขวัญใจ อำนางสัตว์ชัย, Ph.D., สิรินทร จันศิริกาญจน, MD. Msc., สิริประภา กลั่นกลั่น, M.P.S., พัทธพร เกิดมงคล, Ph.D.

บทคัดย่อ

ภาวะแทรกซ้อนของโรคเบาหวานในผู้สูงอายุมีความรุนแรงกว่ากลุ่มวัยอื่น เสี่ยงต่อการเกิดความพิการ และทำให้คุณภาพชีวิตลดลง การวิจัยกึ่งทดลองแบบหนึ่งกลุ่มวัดก่อนและหลังการทดลองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของ โปรแกรมการจัดการผู้ป่วยรายกรณีในผู้สูงอายุโรคเบาหวานที่ควบคุมไม่ได้ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นผู้สูงอายุโรคเบาหวานที่มีค่าระดับน้ำตาลเฉลี่ยสะสมในเม็ดเลือดแดง (HbA1C) ย้อนหลัง 6 เดือนมากกว่า 7 % ที่มารับบริการที่แผนกผู้ป่วยนอกเวชศาสตร์ครอบครัว โรงพยาบาลรามาริบัติ ระหว่างเดือนธันวาคม 2554 ถึงเดือนมิถุนายน 2555 จำนวน 30 คน โปรแกรมการจัดการผู้ป่วยรายกรณีผู้สูงอายุโรคเบาหวานที่ควบคุมไม่ได้ ใช้ระยะเวลาในการศึกษา 12 สัปดาห์ ประกอบด้วยกิจกรรมการประเมินสุขภาพแบบองค์รวม การวางแผนดูแลรายบุคคลโดยทีมสหสาขาวิชาชีพ การให้ความรู้และคำแนะนำ การสาธิตและการฝึกปฏิบัติการดูแลตนเอง การเยี่ยมบ้าน การให้คำแนะนำและสนับสนุนทางโทรศัพท์ และกิจกรรมกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ก่อนและหลังการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ paired t-test พบว่าหลังได้รับ โปรแกรมการจัดการรายกรณี กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมดูแลตนเอง และความพึงพอใจต่อบริการที่ได้รับสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) คะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตดีกว่าก่อนได้รับ โปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ผลลัพธ์ทางคลินิก (ระดับน้ำตาลเฉลี่ยสะสมในเม็ดเลือดแดง ระดับความดันโลหิตไดแอสโตลิก) มีค่าต่ำกว่าก่อนได้รับ โปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ส่วนระดับความดันโลหิตซิสโตลิกของกลุ่มตัวอย่างต่ำกว่าก่อนได้รับ โปรแกรมฯ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$)

ผลการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนผลของ โปรแกรมการจัดการผู้ป่วยรายกรณีต่อพฤติกรรมดูแลตนเอง ผลลัพธ์ทางคลินิก คุณภาพชีวิต และความพึงพอใจต่อบริการที่ได้รับของผู้สูงอายุโรคเบาหวานที่ควบคุมไม่ได้ ซึ่งผลการศึกษานับสนับสนุนการนำรูปแบบการจัดการรายกรณีมาใช้เป็นแนวทางในการดูแลผู้สูงอายุโรคเรื้อรังอื่นๆ เพื่อป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อน ลดการดูแลที่ซ้ำซ้อน และเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุโรคเบาหวาน / โปรแกรมการจัดการผู้ป่วยรายกรณี / พฤติกรรมดูแลตนเอง / คุณภาพชีวิต

EFFECT OF CASE MANAGEMENT PROGRAM FOR OLDER ADULTS WITH UNCONTROLLED DIABETES MELLITUS

RANGSIMA RATTANASILA 5236578 PHPH/M

M.Sc. (PUBLIC HEALTH) MAJOR IN PUBLIC HEALTH NURSING

THESIS ADVISORY COMMITTEE: KWANJAI AMNATSATSUE., Ph.D.,
SIRINTORN CHANSIRIKARNJANA, MD.Msc., SIRIPRAPA KLUNKLIN, M.P.S.,
PATCHARAPORN KERDMONGKOL, Ph.D.**ABSTRACT**

Complications related to diabetes are more severe in the older adult than in other populations, which are at high risk for disability and reduced quality of life. The purpose of this quasi-experimental research with one-group pretest-posttest design was to test the effects of a case management program for older adults with uncontrolled diabetes mellitus. The study population was older adults with diabetes mellitus who had HbA1C > 7% over the last 6 months and attended the Outpatient Unit of the Family Medicine Department, Ramathibodi Hospital between December 2011 and June 2012. A total of 30 patients who met the inclusion criteria received the 12-week case management program for older adults with uncontrolled diabetes mellitus, consisting of comprehensive health assessment, a clinical care plan developed by a multidisciplinary team, health education and consultation, demonstration and self-care practice, a home visit, follow-up telephone calls, and group learning-sharing activities. The data were collected by interview before and after the intervention.

According to the paired t-tests, after the experiment the sample had significantly higher self-care behavior, and better service satisfaction compared with before the experiment ($p < .05$). Quality of life of the subjects increased significantly compared with before the experiment ($p < .05$). Clinical outcome, HbA1C level, and diastolic blood pressure decreased significantly compared with before the experiment ($p < .05$), whereas systolic blood pressure remained unchanged ($p > .05$).

These findings suggest that the case management program can improve self-care behavior, clinical outcome, quality of life, and service satisfaction of older adults with uncontrolled diabetes mellitus. Public health nurses should apply case management for older adults with other chronic diseases to prevent complications, reduce complexity of care, and improve quality of life among older adults.

KEY WORDS: OLDER ADULTS WITH DIABETES MELLITUS / CASE
MANAGEMENT PROGRAM / SELF- CARE BEHAVIOR /
QUALITY OF LIFE

219 pages